

Manipulare

Curs 12

4 Ianuarie 2022

Let's take a coffee break and talk

- Humans are inherently good
- Humans are not inherently good

Erau **doi călugări**, unu mai bătrân și unul mai tânăr. Amândoi aveau un viciu: fumatul. Bineînțeles în mănăstire nu se putea fuma decât cu acordul starețului. Cei doi decid să meargă să discute cu acesta. A doua zi doar călugărul mai bătrân fuma. Iritat, cel tânăr îl întreabă:

- Ai discutat cu starețul? Ți-a permis să fumezi?
- Bineînțeles, îi răspunde călugărul mai bătrân.
- Mie nu mi-a permis, răspunde trist cel tânăr.
- Depinde cum ai pus problema, spune din nou cel mai vârstnic. Spune-mi ce ai zis?
- L-am întrebat dacă pot fuma când mă rog...
- Vezi, asta e. Eu l-am întrebat dacă îmi permite să mă rog cât timp fumez.

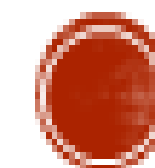
MANIPULARE ȘI PERSUASIUNE

Persuasiune:

- Puterea de a convinge pe cineva să facă sau să creadă ceva.
- Persoanele sunt conștiente de aceasta
- Libertatea alegerii există.
- Argumente raționale
- Controlul îl are receptorul

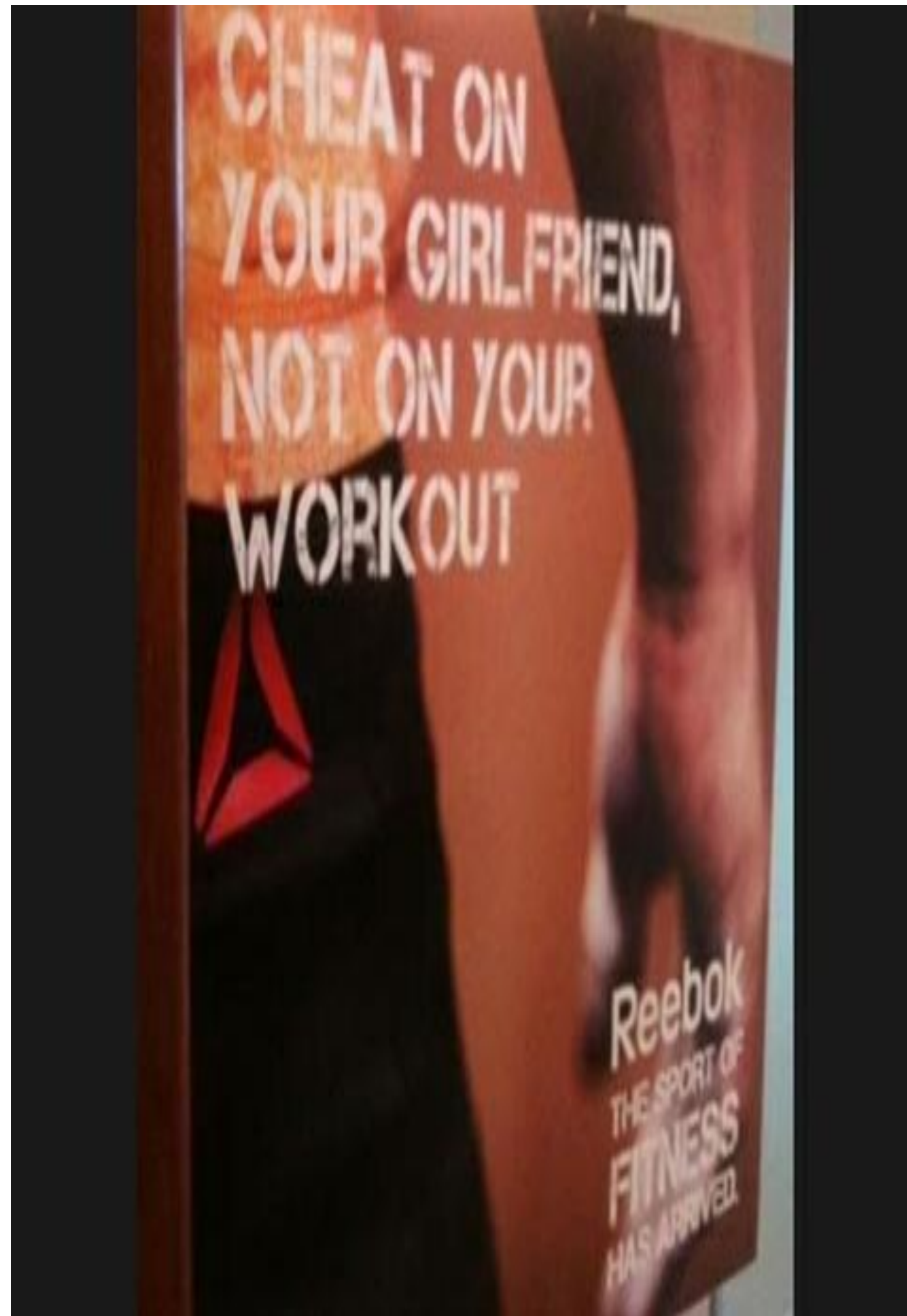
Manipularea:

- Influențează prin diverse mijloace modul de a gândi sau a acționa a cuiva
- Cel manipulat nu este conștient că este manipulat
- Nu există libertatea alegerii
- Argumente eronate, apel la emoție
- Controlul îl are manipulatorul

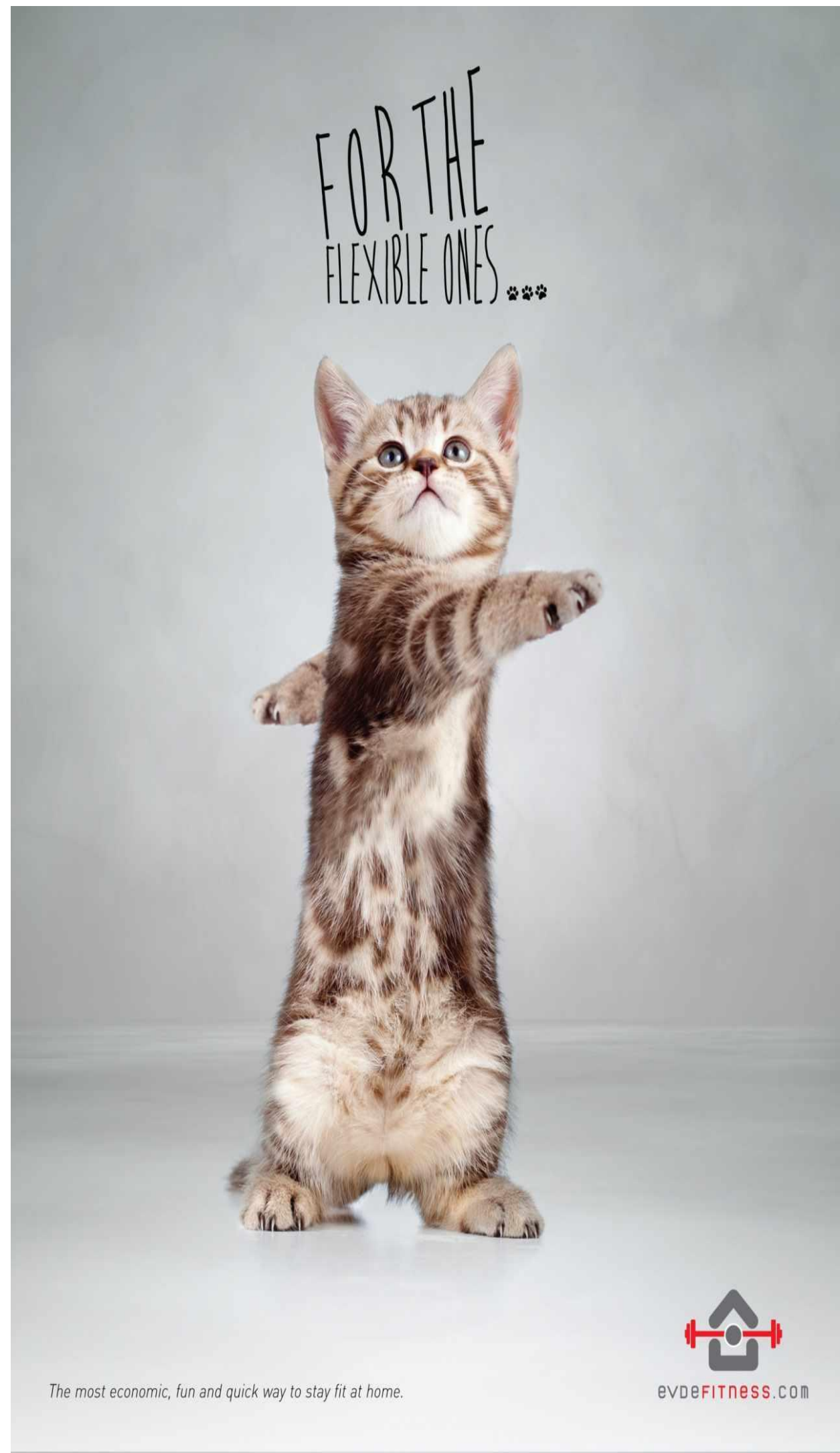

Apelul la emoție (1)

Apelul la emoție (2)

Ideea e că se vinde mai bine prin apelul la emoție. Un studiu realizat de niște psihologi a arătat că dacă sunt plasate două reclame: una cu un caracter rațional, care argumentează de ce produsul ar trebui cumpărat și una care apelează la emoție, într-o majoritate aproape absolută este ales al doilea produs. Chiar și când se aplică reduceri succesive pentru primul produs, oamenii aleg să plătească prețul întreg, doar pentru că au fost atrași de primul produs printr-un apel la emoție. Se sesizează o diferență abia când primul produs ajunge la prețul de un dolar.

BT21 ORIGINAL STORY

ON MY WAY TO YOU

- <https://www.youtube.com/watch?v=cAxEQYqo7no&t=10s>

Este manipularea un rau necesar?

- Vă puteți gândi la o situație în care ați considera manipularea ok?
- O face asta corectă din punct de vedere moral?

Există o povestire despre un politician care atunci când a trebuit să țină un discurs în care să convingă alegătorii să-l voteze, încurajat fiind să fie credibil, a decis să vorbească sincer și cinstit. Le-a spus acestora că nu merită votul lor, că nu va reuși să facă nimic pentru ei, deci să nu-l voteze. Membrii familiei l-au întâmpinat cu: Ce ai făcut, nenorocitul? În schimb, consultantul său a venit și l-a felicitat pentru tehnica sa și pentru modul de abordare. Bineînțeles, respectivul candidat a câștigat alegerile.

Dar eu cu cine votez?

- **Demonizarea adversarului:** x e insensibil deoarece a trecut pe lângă un cerșetor și nu s-a oprit, nu-l puteți vota!
- **Omul de paie:** x a greșit în chestiunea y (care e ușor de demonstrat) sau x a acceptat y (care e ușor de combătut), prin urmare x nu merită să fie ales.
- **Ad hominem:** x a fost comunist, prin urmare nu poate fi adevărat ce spune
- **Generalizare pripită:** pentru că x a fost prins mințind o dată, rezultă că el minte mereu
- **Bifurcația:** fie mă alegeți, fie veți suporta consecințe neplăcute
- **Ad ignorantiam:** pentru că nimeni nu a demonstrat că x este nevinovat, rezultă că x este vinovat

EXAMPLE

Dacă plouă, atunci îmi iau umbrela.

Îmi iau umbrela.

Deci plouă.

Dacă înveți, atunci vei trece examenul.

Ai trecut examenul.

Deci ai învățat.

Dacă e cerc, atunci e albastru.

E albastru.

Rezultă:

- a. E cerc.
- b. Nu e cerc
- c. Nu rezultă nimic

Dacă e cerc, atunci e albastru.

E albastru.

Rezultă:

- a. E posibil un cerc
- b. E posibil să nu fie cerc
- c. E necesar un cerc
- d. E necesar să nu fie cerc
- e. Nu rezultă nimic

- **Subiecții unui test aleg în mod greșit AC și DA ca fiind corecte**

Dacă e cerc, atunci e albastru.

E albastru.

Rezultă:

- a. E cerc. (79.6%)
- b. Nu e cerc
- c. Nu rezultă nimic (20.4)

- “They can be rather useful, if quick and dirty, and probably riskier, ways to gain and manage one’s information. Some logical fallacies are not mere mistakes of no value but informational shortcuts that can be epistemically fruitful if carefully managed.” (Luciano Floridi, 2009, pp. 318)
- Shortcut informational
- Formulă **contingentă**
- Sunt utilizabile în argumente raționale?

Argumentul circular

- A este adevărat pentru că B, B este adevărat pentru că A.
  - a. Cu cât un diabetic este mai obez, cu atât crește insulina din sângele său. Cu cât crește cantitatea de insulină din sânge, persoana în cauză tinde să mănânce mai mult, prin urmare se îngrașă.
  - b. Există mulți tineri delincvenți deoarece mulți tineri încalcă legea și motivul pentru care aceștia încalcă legea este că sunt delincvenți.

Ad hominem, ad populum, ad ignorantiam, ad
verecundiam

- **Ad hominem:**

- a. Dacă avem temeiuri pentru „atac”
- b. „Atac” nefondat

- **Ad verecundiam:**

- a. Shakira mi-a recomandat Heidegger, prin urmare Heidegger merită citit.
- b. Einstein recomandă cartea fizicianului Y, prin urmare Y merită citit

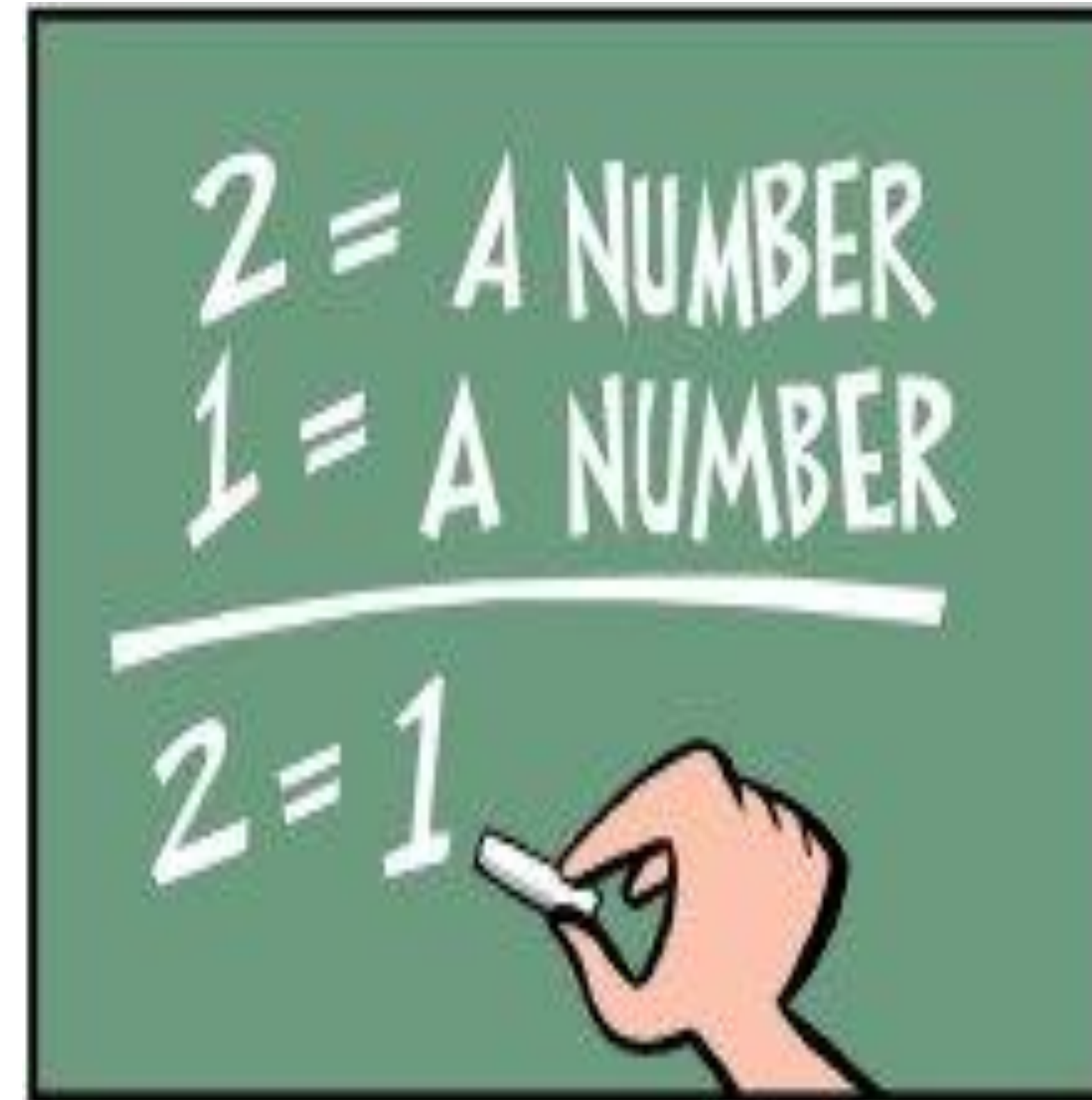

- Puterea argumentelor variază în funcție de **context**.
- **Cunoașterea anterioară** are un rol important în acceptarea sau respingerea unui argument.

Exemplu: Orice caz de ucidere a unei ființe omenești este greșit și cum avortul reprezintă un astfel de caz, rezultă că avortul este greșit.

Premisă asumată: Fetusul este o ființă umană.

- Grade de acceptabilitate sau respingere.

Concluzii:

- În manipulare sunt utilizate atât argumente eronate, cât și argumente corecte.
- Structura argumentelor este neutră din punct de vedere etic.
- Argumentele utilizate în cadrul manipulării nu sunt cu necesitate eronate.

- Un tată își educă copilul să fie mereu sincer și să spună adevărul. Îi repetă acest lucru de atât de multe ori, încât băiatul chiar înțelege. De 1 iunie, să spunem, ies la picnic. Plictisit, băiețelul începe să se joace. Ajunge sub masă de unde iese chicotind. Văzând că adulții îl privesc curioși, răspunde sincer: Mătușa are păr pe picioare, mult. Toată lumea rămâne mută de uimire și stupoare. Tatăl îl ia pe cel mic și îl scutură bine.
  - Cum ți-ai permis să spui așa ceva?
  - Păi cum nu, tati? Nu tu ai spus să fiu sincer, onest și să spun adevărul?
  - Ba da, spune tatăl dar nu oriunde, nu oricum și nu în gura mare!

Etica academică

- Ce trăsături considerați a fi esențiale pentru a caracteriza un profesor ca fiind „bun” (după moral)?
- Dar un student?

Valori

1. Libertatea academică
2. Autonomia personală
3. Meritul
4. Profesionalismul
5. Dreptatea și echitatea
6. Onestitatea și corectitudinea intelectuală
7. Transparența
8. Responsabilitatea
9. Respectul și toleranța
10. Bunăvoința și grija

Now what?

- De cele mai multe ori, în cazul unor conflicte, vom realiza că principiile noastre sunt în raport de opoziție.
- Uneori există posibilitatea să le modificăm astfel încât ele să devină coerente.
- În cele mai multe cazuri, însă, ele ar trebui ierarhizate (ceea ce e destul de complicat)

- Descoperi o moleculă-minune, foarte puternică, care poate fi folosită atât la tratarea, cât și la răspândirea cancerului. Dacă publici rezultatele, ele ar putea fi ușor folosite pentru a produce arme biologice letale. Pe de altă parte, aceleași rezultate ar duce la apariția unor tratamente ieftine, accesibile tuturor. Ce faci?
- Crezi că obligația morală de a face publice rezultatele științei se aplică și în acest caz?

Principiul precauției și cercetările riscante

- Are cercetătorul datoria morală să se abțină, spre exemplu, de la a publica rezultate care pot să pună mijloace de distrugere masive în mâna unor actori, statali sau non-statali, rău intenționați?
- Iar în cazul în care acele rezultate sunt folosite destructiv, poartă cercetătorul o responsabilitate pentru efectele provocate?

E. Socaciu, C. Vică, E. Mihailov, T. Gibeau, V. Mureșan, & M. Constantinescu, *etică și integritate academică*, București: Editura Universității din București, p. 105

Principiul precauției și cercetările riscante

- **Incertitudine:** în programele de cercetare ample este imposibil să anticipăm/urmărim toate rezultatele finale sau efectele acestora
- Uneori nu avem materialele (tehnologia) necesară pentru a realiza toate predicțiile/acuratețea acestora
- Efectele/rezultatele pe termen lung

Principiul precauției și cercetările riscante

- Ce ar trebui să facem?

Principiul precauției: o transpunere instituțională a prescripției hipocratice. (E. Socaciu, C. Vică, E. Mihailov, T. Gibeau, V. Mureșan, & M. Constantinescu, *Etică și integritate academică*, București: Editura Universității din București, p. 106)

„primum non nocere” (înainte de toate, nu face rău!)

Principiul precauției

Critici

- Drobul de sare – stoparea sau încetinirea procesului științific/tehnologic
- Mult prea general și vag
- Nu oferă informații clare despre CUM să procedăm într-un anumit moment
- În ciuda acestor critici, Principiul a început să fie adoptat.
- Care este părerea voastră cu privire la criticile acestui Principiu?

1. „În anii 1990, Australia se confrunta cu o populație de șoareci scăpată de sub control, cu costuri majore pentru economia australiană. Metodele tradiționale de control al populației de dăunători nu dădeau rezultate. Doi biologi de la Universitatea Națională din Canberra, Ronald Jackson și Ian Ramshaw, au demarat o cercetare pentru a găsi o metodă biologică mai eficientă. Ipoteza lor a fost că inserând gena IL-4 în virusul variolei la șoareci, indivizii infectați vor deveni sterili, prevenind înmulțirea. Cercetarea a obținut toate avizele, atât de la Comisia de etică a cercetării în universitate, cât și de la autoritatea națională de reglementare pentru tehnologia genetică. Spre surpriza cercetătorilor, rezultatul a fost o nouă tulpină de virus, extrem de agresiv și contagios și, mai ales, letal chiar și pentru șoarecii care fuseseră vaccinați împotriva variolei. Într-un interviu ulterior, Ramshaw povestește că senzația sa de atunci era că se afla într-un film de science-fiction. După ezitări și multe consultări (inclusiv cu notificarea armatei australiene care, spune Ramshaw, nu a avut nici un răspuns), echipa a decis să publice rezultatele¹⁸. Reacțiile critice au apărut imediat, în urma unui articol de presa din *New Scientist*¹⁹ reproșul principal adus echipei fiind acela că ar fi trebuit să se abțină de la publicare, dat fiind potențialul distructiv uriaș al virusului (care ar fi putut fi, de exemplu, transformat într-o armă pentru bioterorism).”²⁰ Discutați dilema etică a echipei de cercetare și felul în care s-ar aplica principiul precauției.

(E. Socaciu, C. Vică, E. Mihailov, T. Gibeau, V. Mureșan, & M. Constantinescu, *Etică și integritate academică*, București: Editura Universității din București, p. 107)